

Redovisning av LUM

Den placerade Ungdomen
och Nätverket,
Järva stadsdelsförvaltning

Projektets namn

Den placerade ungdomen och nätverket

Beviljat belopp

400 000

År

2023

Stadsdelsförvaltningens namn, avdelning/enhet

Ange stadsdelsförvaltningens uppgifter här.

Kontaktperson för projektet, namn, e-post, tfn

Louise Melltorn, louise.melltorn@stockholm.se, 08 508 03 143

Ansvarig avdelnings-/enhetschef, namn, befattning

Anna-Karin Svensson, enhetschef

Kryss i rutan intygar att projektet har genomförts enligt beslut om projektplan och budget.

Kryss i rutan innebär att projektet inte har gjort av med samtliga beviljade medel. Följande summa ska betalas/har betalats tillbaka till Socialförvaltningen: _____ kr.

Undertecknad av

I Stockholm den 2024-02-29

Ange namnförtydligande här.

Pia Josefsson, *tf enhetschef*

Ekonomisk redovisning

Rapporten ska avse beräknade intäkter och kostnader för projektperioden.

Intäkter

Beviljat belopp från socialnämnden	400 000
Egen insats	
Övriga intäkter	
Summa	400 000

Kostnader

Personalkostnader inkl. sociala avgifter	530 000
Administrativa kostnader (möteslokaler, förtäring, telefon)	7000
Utbildningskostnader (föreläsare, material)	0
Övriga kostnader	0
Summa	537 000

Skicka ett inscannat undertecknat exemplar av redovisningen till
Socialförvaltningens funktionsbrevlåda fou.sof@stockholm.se

Eventuella frågor besvaras via fou.sof@stockholm.se

Redovisning lämnas senast 28 februari nästföljande år.

SAMMANFATTNING

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ansökte år 2020 om projektmedel för att kunna utarbeta en arbetsmodell som skulle syfta till att arbeta mer nätverksorienterat för ungdomar placerade enligt eget beteende. Järvaområdet har under en längre period präglats av problematik avseende gängkriminalitet och detta färgar av sig på de ärenden som barn- och ungdomsenheten bemötte. Projektet syftade till att på ett strukturerat sätt involvera ungdomens nätverk före, under och efter placering. Parallellt ska ungdomen och dennes vårdnadshavare erbjudas familjebehandling. En arbetsmodell upprättades och det skedde en inventering av pilotärenden. Målet med projektet var att testa arbetsmodellen på fem pilotärenden för att se om det gjorde en skillnad avseende kvalitet i placeringen (omplaceringar, sammanbrott, placeringstid, eftervård mm). Modellen har kunnat fullföljas på två ärenden, varav det i två andra ärenden skedde avbrott i tillämpningen. Ytterligare ett ärende är pågående och är således inte sammanställt. Resultatet visar att arbetsmodellen har varit omtyckt av socialsekreterare och att det finns en önskan om att tillämpa arbetet vidare i verksamheten. Ungdomarna som har varit aktuella för projektet uppger till hög grad sig också ha varit delaktiga under placeringsperioden. En utmaning har varit att bibehålla ärenden för att kunna fullfölja dem från början till slutet av arbetsmodellen, vilket till viss del ser ut att beror på ärendenas komplexitet. År 2021 skedde en sammanläggning av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning till vad som nu kallas Järva stadsdelsförvaltning. Järva stadsdelsförvaltning har upprättat en arbetsgrupp för att se över på vilket sätt stadsdelen fortsättningsvis ska arbeta med nätverket för placerade ungdomar. Det finns goda förutsättningar för detta då respektive stadsdel har arbetat med detta tidigare och det finns ett upprättat nätverkslag.

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Inledning.....	5
Projektets arbetsätt.....	7
Resultatredovisning	8
Jämställdhet	15
Slutsatser och förslag.....	15
Plan för vidare arbete framåt.....	16
Strategisk värde för staden som helhet.....	16
Referenser, källor	17
Bilagor	17

INLEDNING

Problembeskrivning

Järvaområdet och Tensta

Stockholm ska vara en trygg och säker stad att bo och vistas i. I rapporten *Lägesbild Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Rinkeby* från april 2020, framkommer det dock att det bedöms finnas flera kriminella nätverk i Järvaområdet med ett odefinierbart antal individer som är att betrakta som "springpojkar" åt dessa¹. Allvarlighetsgraden i de brott som begås och oron kring dödligt våld gjorde det i anslutning till att projektet påbörjades allt svårare att nå stadsdelens målsättning med att ungdomarna flyttar tillbaka hem efter avslutad placering.

Under år 2021 ökade skjutningarna och den allmänna debatten kring gängkriminalitet och Järvaområdet var i fokus. Skjutvapenvåldet minskade dock kraftigt i Järvaområdet under år 2022 även om det i andra delar av Sverige ökade. Stockholm stad ser att minskningen av skjutvapenvåld bedöms bero på utökade polisiära resurser och samverkansarbete mellan polis och socialtjänst samt att flera nyckelindivider i gängkonflikten inte längre förekommer i området.²

Barn och ungdomsenheten, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

I Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning utmärktes enhetens arbete under flera år av Signs of Safety. Vi arbetade med metoden aktivt i vårt dagliga arbete; personal och chefer var väl utbildade i säkerhetsplaneringar och vi hade ett stort fokus på att involvera nätverket i arbetet med de aktuella familjerna. Trots det arbetet som gjordes ör att involvera nätverket i samband med placeringar av ungdomar gav det inte önskat resultat. Det finns många faktorer som gör det svårare att engagera ungdomars nätverk än nätverket för ett mindre barn. I de fall då en ungdom har varit placerad under flera år har ofta föräldrarnas och nätverkets delaktighet minskat och i vissa fall försvunnit helt. Det kan leda till att då ungdomen blir myndig har hen inte något stöttande nätverk och fortsätter sitt liv inom ramarna för myndighetens insatser i form av stödboende eller ekonomiskt bistånd. Ytterligare försvårande omständighet är att många familjer har flera syskon hemma och föräldrar till utåtagerande ungdomar kan komma att prioritera sin tid till de yngre syskonen. Den utåtagerande ungdomen kan även utgöra en risk för de övriga syskonen och familjens motivation till att jobba hem sin ungdom minskar. Vid flera ärenden upplever socialsekreterare att föräldrar vill överlämna ansvaret för ungdomens situation till socialtjänsten vid placering.

Enhetens arbete präglades av ett starkt engagemang för varje ungdom. Trots detta såg vi i en mängd ärenden att den långvariga vården inte lett till bestående positiva förändringar i den unges situation. Ungdomens egen delaktighet var i många fall låg och vi ville därför fortsätta utveckla arbetsmetoder för att öka förutsättningarna för att göra ungdomen delaktig i sin egen vård. Då samarbetet mellan socialtjänsten, ungdomen och nätverket inte fungerade bidrog det ofta till att ungdomar straffade ut sig från ett boende och en rad omplaceringar följde. Eftersom ungdomen ständigt omplaceras fanns små förutsättningar för att ungdomen ska kunna ta till sig den uppsplittrade vård som ges. Många av ungdomarna faller tillbaka i socialt nedbrytande beteende när de återvänder hem efter vårdtiden och få av ungdomarnas familjer har varit tillräckligt delaktiga i behandlingsarbetet. I många fall har föräldrarna inte i tillräcklig grad ändrat hemförhållandena för att gynna ungdomens positiva utveckling. Ungdomen kommer tillbaka till en likadan hemmiljö som hen lämnade.

---

¹ D. Vesterhav, & L. Korsell, (2016).

² Stockholm stad (11 januari 2024).

Organisatoriska förändringar

I november år 2022 föreslog den nya politiska majoriteten en sammanläggning av stadsdelsförvaltningarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. I förslaget belystes att ett större ansvar behöver tas för Järvaområdet i syfte att skapa ökad trygghet. För att genomföra detta behövs en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen. Arbetet med Fokus Järva inkluderar utöver stadsutveckling satsningar på trafik, skola och socialtjänst samt samordning internt och externt.³ Sammanläggning av stadsdelarna skedde den 1 juli år 2023 men projektet har inte inkluderat tidigare Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning i sin tillämpning. Detta utifrån att den tidigare stadsdelen skulle inkluderas under en begränsad del av projekttiden samt för att skapa ett mer tillförlitligt resultat av projektet.

Hemtagningsmodellen

Tidigare Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning tog under år 2019 fram en arbetsmodell för hemtagning av ungdomar som efter placering ska flytta hem alternativt till ett annat boende inom Stockholms området. Projektet var dock inget LUM-projekt utan finansierades av stadsdelen. Rinkeby-Kistas modell syftar till att stärka arbetsprocessen för att ungdomar och deras familjer ska få stöd under och efter placering.

Den modell som Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning upprättade involverar också nätverket kring familjen samt har en stödinsats vid flytt från placering men i ett senare skede. Modellen tillämpas när planeringen för hemflytt startar, vilket skiljer sig från vårt projektet där nätverket ska engageras vid uppstart av placering. Föregående Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har haft en annan organisation än det föregående Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning då de har haft ett nätverkslag som arbetar med de nätverksmöten. Vidare har de även haft ungdomsbehandlare som arbetar specifikt med stöd vid flytt från placering till hemmet eller annat boende.

Projektets syfte

Projektet syftar till att på ett strukturerat sätt involvera ungdomens nätverk före, under och efter placering. Det privata nätverket ska vara ungdomens primära stöd. Genom detta arbetssätt hoppas vi att förutsättningarna förbättras för ungdomen att tillgodogöra sig vården samt för att bibehålla de positiva förändringar som hen gjort under placeringstiden samt öka förutsättningarna för ungdomens egen delaktighet i samband med placering. Syftet med att ta fram en arbetsmodell och arbetssätt är att socialtjänstens arbete med ungdomens nätverk och föräldrar ska underlättas.

Effektmål

- Flickor och pojkar i åldrarna 12-21 år som vårdas utanför hemmet får bästa möjliga vård med tidiga och väl anpassade insatser utifrån deras behov som ska verka på lång sikt. Ungdomarnas familj och nätverk är delaktiga under hela vårdtiden och stöttar ungdomen för att förhindra återfall till socialt nedbrytande beteende.
- Flickor och pojkar i åldrarna 12-21 år som vårdas utanför hemmet och där planeringen är att de ska flytta hem till sin ursprungsfamilj ska efter placering bibehålla de positiva förändringar som de gjort under placering. 80 % av de ungdomar som flyttat tillbaka till sina familjer och som deltagit i arbetssättet är ej återplacerade inom sex månader utifrån samma oro som tidigare.
- Antal placeringar i stödboende i samband med att ungdomen blir myndig minskar då ungdomarna flyttar hem i större utsträckning.

---

³ Stockholm stad. (13 januari 2023).

- Andelen ungdomar och familjer i projektet som är nöjda med arbetssättet och nätverkets stöd ska uppgå till 80 %.

Andelen ungdomar och familjer som upplever att de varit delaktiga i planeringen uppgår till 80 %.

Projektmål

- Det nya arbetssättet som tagits fram under projektår ett och två ska fortsätta att testas i minst fem (tidigare sex) pilotärenden under projektåret.
- Nätverket och ungdomen är delaktiga under och efter placering genom nätverksmöten. I möjlig mån är de även delaktiga före placering. De deltar aktivt i vårdplaneringen och sätter upp egna mål och delmål.
- De pilotärenden som påbörjats under projekt år ett och två ska följas upp och utvärderas enligt uppföljnings och utvärderingsplanen.
- Fortsatt arbete med att informera och delaktiggöra berörda medarbetare och samarbetspartners gällande projektet.
- Beroende på utvärderingen av arbetet under år 2 kan arbetssättet utökas och anpassas för att även ny flera målgrupper till exempel placerade ungdomar oavsett problematik och familjebild.
- Under projektår 3 planerar vi även att sprida arbetssättet till andra stadsdelar. Detta kommer genomföras i form av inbjudan till inspirationsföreläsning och workshop kring det nya arbetssättet.

PROJEKTETS ARBETSSÄTT

Förstudien som genomfördes år 2021 har lett fram till ett nytt arbetssätt kopplat till placerade ungdomar innehållande ett tydligt arbetsflöde som beskriver hur arbetet ska genomföras innan, under och efter placering. Arbetsflödet har ett tydligt tidsperspektiv med vilka delar som ska genomföras under placeringens olika faser. Faserna är indelade i "Före placering", "Under placering" och "Efter placering"

Under hela placeringstiden sker regelbundna nätverksmöten där ungdom, föräldrar och deras nätverk deltar för att ungdom och föräldrar ska få stöd under placeringen. Ansvaret kommer successivt att läggas över mer och mer på föräldrar och nätverk under placeringens gång då det är nätverket som kan stötta ungdomen även efter att vården avslutats.

Arbetssättet innehåller även en behandlingsinsats som riktar sig mot föräldrar och ungdomen som pågår under hela placeringstiden för att föräldrarna ska få det stöd de behöver för att situationen för ungdomen ska bli bättre och hålla över tid. Föräldrastödet sker i samplanering med nätverkets stöd till familjen. Ungdomen ska efter placering bibehålla de positiva förändringar som gjorts under placering och familjen och nätverk ska ha fått strategier för att stötta ungdomen under och efter placering.

Socialekreterare har under placeringsperioden återkommande avstämningsmöten på omfattningen av en halvtimme varannan eller var tredje vecka. Syftet med avstämningsmötet är att öka samverkan mellan socialekreterare och familjehandlare och motverka att informationsbrist mellan respektive part.

När placeringen avslutas fortsätter behandlingsinsatsen i 3-6 månader och nätverksmöten fortsätter under denna period för att säkerställa att situationen hemma är stabil och trygg.

Före placering

Vid planerade placeringar

- Chefer stöttar projektledare att identifiera nya ärenden till projektet.
- Tjänstemannamöte bokas in.
- Vid behov och beslut om placering bokas familj in.
  - o Projektledare har infomöte med familjen om projektet och arbetsmodellen.
- Soc.sekr skickar mail till bitr. chef familjeresursen gällande uppdrag; cc projektledare och bitr. chef BoU.
- Uppdrag skickas till familjehandlare. Se ex på uppdrag.
- I mån av tid upprättas vårdplan. Se ex på vårdplan.

Under placering

Inledningsfasen

- Tjänstemannamöte bokas in.
- Soc.sekr och projektledare bokar tid för att:
  - o Upprätta eller se över vårdplan.
  - o Skicka uppdrag till familjeresursen.
- Infomöte och/eller förmöte bokas in.
  - o Infomöte kan ibland behöva kompletteras med förmöte och inventering av nätverk.
  - o Vid behov ha fler förmöten.
- Uppstartsmöte familjehandlare och föräldrar. Gör överenskommelse om vem som utörskar nätverk.
- Förankra hos ungdomens placering:
  - o Utforska nätverk med ungdom och motivera till nätverksmöten.
- Avstämningssmöten mellan familjehandlare och soc.sekr bokas in varannan vecka.
- Första nätverksmötet bokas in så snart som möjligt och fortsätta nätverksmöten sker ca var sjätte-åttonde vecka.
  - o Utforska eventuellt behov av umgängesplanering.

Under placering

Mittenfasen

- Avstämningssmöten mellan familjehandlare och soc.sekr går vid behov ned till var tredje vecka.
- Fortsätta nätverksmöten var åttonde vecka.
- Umgången intensifieras. Familjehandlare förbereder och stöttar föräldrar innan, under och efter umgången. Hemflytningsstöd.
- Familjehandlare inventerar med föräldra behov av externa stödinsatser.
- Vissa mål enligt vårdplanen bör under den här fasen uppnås.

Under placering

Avslutningsfasen

- Avstämningssmöten mellan familjehandlare och soc.sekr går vid behov ned till var fjärde vecka.
- Fortsätta nätverksmöten var åttonde vecka.
- Inventering tillsammans med ungdom och nätverk kring behov av kontakter inför hemflytt, tex HAS, Mini Maria, BUP, SIKKP, KP. Bjuds in till nätverksmöte.
- Planering görs med ungdom och nätverk kring syslossättning och tillid inför hemflytt. Ska vara klart vid hemflytt.
- Polis, fältare och ungdomsjouran informeras vid behov om ungdomens hemflytt. Bjuds in till nätverksmöte vid behov.
- En gradvis övergång till att nätverket tar över ansvaret.
- De flesta av målen enligt vårdplanen bör under den här fasen uppnås.
- Fastställt mål och vårdplan för hemflytt.

Efter placering

Eftervård

- Familjehandlare stöttar familjen och ungdomen vid hemflytt.
- Familjehandlare bokar in möte med föräldrar och ungdomen samma dag all dagen efter hemflytt.
- Fortsatt insats i ca 3-6 månader för att stötta i att bibehålla positiva förändringar.
- Fortsätta nätverksmöten ca var sjätte vecka sedan avslutande nätverksmöte.
- Efter 6 månader kan fortsatt insats beviljas vid behov, utanför projektet.
- Projektledare kontaktar familj och ungdom för uppföljning och ser om oro inkommit 6 månader efter hemflytt.

RESULTATREDOVISNING

Uppföljning har skett genom enkät till socialsekreterare respektive ungdomar. Vi valde att ta bort intervju av föräldrarna för att kunna bibehålla fokus på ungdomarnas upplevelse av arbetssättet. Valet av enkät motiveras av att det förstärker respondenternas anonymitet och möjliggör därav pålitligare svar. Boenden har inte blivit tillfrågade att delta i intervjuer utifrån det flertal omplaceringar som har skett i pilotärenden. Det bedömdes därför vara svårt att få en sammanhållen bild av ungdomens placeringstid och delaktigheten. Familjehandlare har heller inte blivit tillfrågade utifrån att det år 2023 har varit en hög omsättning av personal för stadsdelens öppenvård, varefter ett flertal familjehandlare inte arbetar kvar. Vidare har även extern familjehandling verkat i projektets gång i olika omfattning. Utöver enkäter har statistik inhämtats för pilotärenden samt för placeringar år 2019 till år 2023.

Pilotärenden

Fem ärenden har deltagit i projektet varav ett är pågående, två är avslutade (hemflyttade) och två är avbrutna. De har alltså berörts av projektet i varierande grad men har i alla fall förutom ett haft familjehandling (undantaget avser det pågående ärendet där familjehandling ej hunnit startats upp). Familjehandling har skett via stadsdelens öppenvård såväl som via extern öppenvård. Samtliga ungdomar har deltagit i nätverksmöten tillsammans med nätverket. De ärenden där projektets involvering har avbrutits har skett på uppdrag av socialsekreterare.

Ett flertal andra ungdomar har varit tilltänkta för projektet och det har i andra placeringar skett tjänstemannamöten samt i vissa fall informationsmöten och nätverksmöten. Detta har skett både innan och efter placeringsbeslut. Sammanlagt har fjorton ungdomar utöver de fem pilotärendena varit tilltänkta ärenden där projektet inte har kunnat tillämpas vidare.

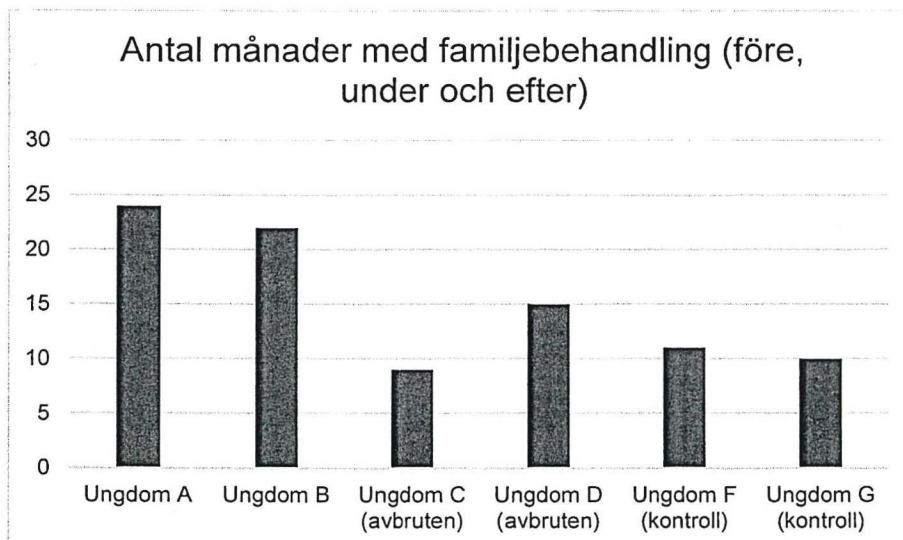

I alla pilotärenden har ungdomen placerats utifrån eget beteende där främsta oron rört drogbruk och/eller kriminalitet. Samtliga ungdomar i projektet har haft ett omfattande drogbruk som en av grunderna till placering. Urvalet för ärenden har styrts sig själv och könsfördelningen har varit fyra pojkar och en flicka. Vårdnadshavare har varit engagerade i varierande grad under placeringen och bedöms i tre av fem ärenden ha brister i sin föräldraförmåga. Bristerna som ses som betydande i det här fallet avser gränssättning och känslomässig tillgänglighet. Bristerna i föräldraförmågan har dock inte varit av sådan karaktär att vi har bedömt att projektet inte har kunnat tillämpas. Huvudproblematiken har i samtliga fall varit ungdomens eget beteende där föräldraförmågan har bedömts vara en sekundär oro. Det kan dock ha haft en betydelse för de avbrutna placeringar där vårdnadshavare inte deltagit i familjebehandling i önskad grad för att därefter avbryta insatsen, vilket avser båda de ärenden där projektets arbetssätt har avbrutits.

Statistik

Följande resultat avser ett urval av den statistik som vi hade för avsikt att mäta i projektet (placeringstid, hemflytt efter placering, antal omplaceringar/sammanbrott och återaktualiseringar). Statistik för nätverket och ungdomens delaktighet mäts genom de ärenden där projektet har kunnat fullföljas och inte; det vill säga i två ärenden av fyra har delaktigheten bedömts som tillräcklig. All statistik avseende denna mätning finns redovisat i bilaga 1.

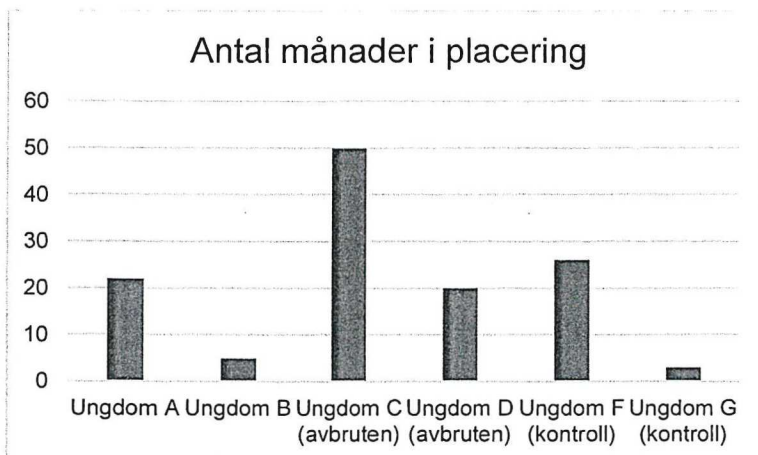
Ungdom A till B är de ärenden där projektet genomförts och avslutats. Ungdom C och D är de ärenden där projektet har avbrutits men där ungdomarna fortfarande är aktuella. Ungdom F och G är ungdomar som inte deltagit i projektet men som hade kunna vara möjliga deltagare. De får i detta fall agera som kontrollgrupp gentemot Ungdom A och B och är slumpmässigt utvalda (valda utifrån att de placerades i närtid av ungdom A respektive B). Båda ungdomarna i kontrollgruppen är inte längre placerade. Ungdom E är den ungdom där projektet fortfarande pågår och där det inte går att mäta resultat. (Ungdom E är ej redovisad i statistik från Bilaga 1).

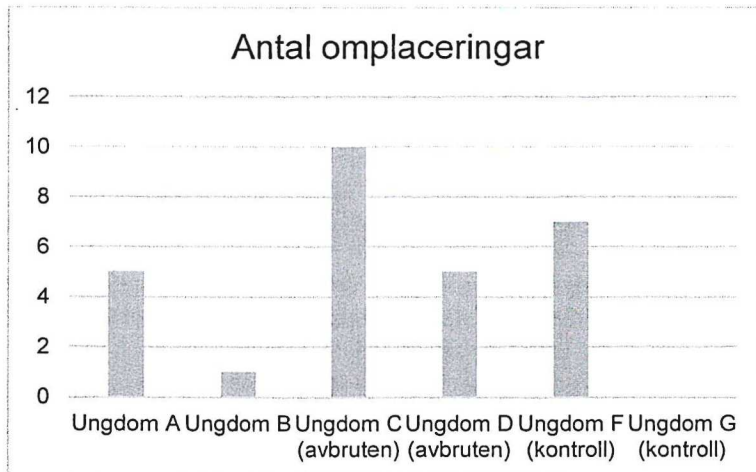
Samtliga ärenden har erhållit familjebehandling. Ungdomsbehandling (behandling enbart riktad mot ungdomen) är inte inräknat. Ungdom A och B har avslutat familjebehandlingskontakt. Ungdom C, D och F har avbrutit familjebehandlingskontakt. Ungdom G har pågående familjebehandlingskontakt. Ungdom A och B har erhållit familjebehandling före, under och efter placering. Ungdom C har erhållit familjebehandling före och under placering. Ungdom F och G har erhållit familjebehandling under och efter placering.

Detta kan jämföras med antalet månader ungdomen har befunnit sig i dygnsvård, där ungdom A och B har erhållit dygnsvård två respektive sjutton månader längre än tiden då de har varit placerade. För ungdom C och D har de erhållit dygnsvård fyrtioen respektive fem månader mindre än vad de har varit placerade. Ungdom F har haft femton månader under placeringen där hen inte har erhållit familjebehandling och Ungdom G har varit placerad en månad och har jämförelsevis haft tio månaders familjebehandling i anslutning till placeringen.

Ovanstående avser antal månader ungdomen har varit placerad i dygnsvård. Ungdom A och B har flyttat hem varav ungdom C och D fortfarande är placerade. Ungdom F och G i kontrollgrupp har också flyttat hem. I samtliga ärenden där ungdomen har flyttat hem så har de flyttat till sitt föräldrahem.

Ovanstående avser antalet planerade och oplanerade placeringar. Omplacering har skett planerat för Ungdom A, C, D och F vid minst ett tillfälle men har i övrigt skett på grund av sammanbrott. Antalet sammanbrott är följaktligen fortsatt hög.

Sammanfattningsvis så går det inte att se att placeringstiden skulle minska av det nya arbetssättet eller att antalet omplaceringar skulle vara färre, även om resultatet inte är generaliserbart på grund av det begränsade antalet ärenden. Däremot kan vi se att öppenvårdsinsatserna pågår längre i förhållande till placeringstiden i de ärenden där projektet fullföljts.

Enkät ungdomar

Enkäten till ungdomarna skickades ut till de fem ärenden som har deltagit i projektet. Dessa enkäter skickades ut till ungdomarnas telefonnummer och besvarades anonymt. Av de fem tillfrågade svarade tre ungdomar. Frågorna i enkäten har fokus på områdena delaktighet, nätverksmöten, familj och andra vuxna samt framtidstro. Frågorna har ställts i form av påståenden där ungdomen har fått svara enligt en skala. Samtliga frågor och svar återfinns i bilaga 3.

Vad avser delaktighet så kände ungdomarna att de "ibland" till "ofta" fått vara med att påverka sin placering och att socialtjänsten lyssnat på deras åsikter. Ingen ungdom var således helt nöjd ("alltid") eller helt missnöjd ("aldrig"). Ingen ungdom kunde svara på om de tyckte att nätverksmöten hade varit hjälpsamma.

När det kommer till kontakten med familjen och deras nöjdhet med den så var det ett mer spretigt resultat. En ungdom var "våldigt nöjd" över kontakten med familjen varav en annan var "ganska nöjd" och den tredje "ganska missnöjd". På frågan om föräldrarna har gjort några förändringar som ungdomen tycker är bra svarade en "nägra" varav två svarade "nej". I kommentatorsfältet så förtydligar dock en ungdom att allt redan har varit bra och att hen har en bra relation sin familj.

På frågan om ungdomen har någon vuxen omkring sig som hen kan vända sig till om något jobbigt skulle hända svarar en "ja" och en "nej", varav ett svar uteblir.

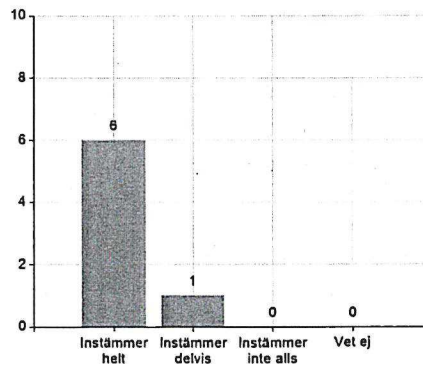
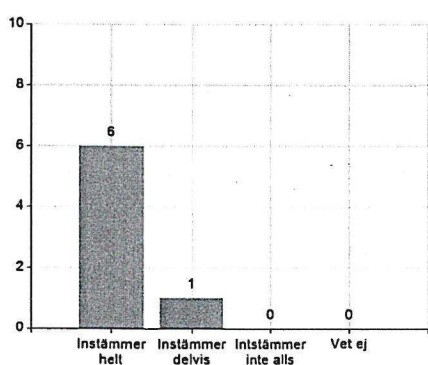
Slutligen så ställdes frågan om hur ungdomen ser på framtiden. Även här blev svaret ojämnt och en svarade "negativt" varav de andra svarade "neutralt" och "positivt".

Enkät socialsekreterare

Enkäten till socialsekreterare skickades ut till samtliga socialsekreterare från den tidigare stadsdelsförvaltningen Spånga-Tensta. I enkäten ställdes frågor kring områdena nätverksarbete, arbetssättet, familjebehandling, avstämningarna och positiva förändringar hos ungdomen. Frågorna har ställts i form av påståenden där socialsekreterare har fått svara enligt en skala. Även socialsekreterare som inte har haft aktuella pilotärenden har svarat på enkäten, men de har svarat på ett begränsat antal frågor. Sammanlagt har tio av tretton socialsekreterare deltagit i enkätundersökningen.

Samtliga socialsekreterare såg generellt sett fördelar med att involvera nätverket för placerade ungdomar. Om de inte har haft ärenden aktuella i projektet har det berott på att de inte har haft lämpliga placeringar (sju av tio), bristande motivation eller att personen inte tänkt på att påbörja arbetssättet i samband med placering.

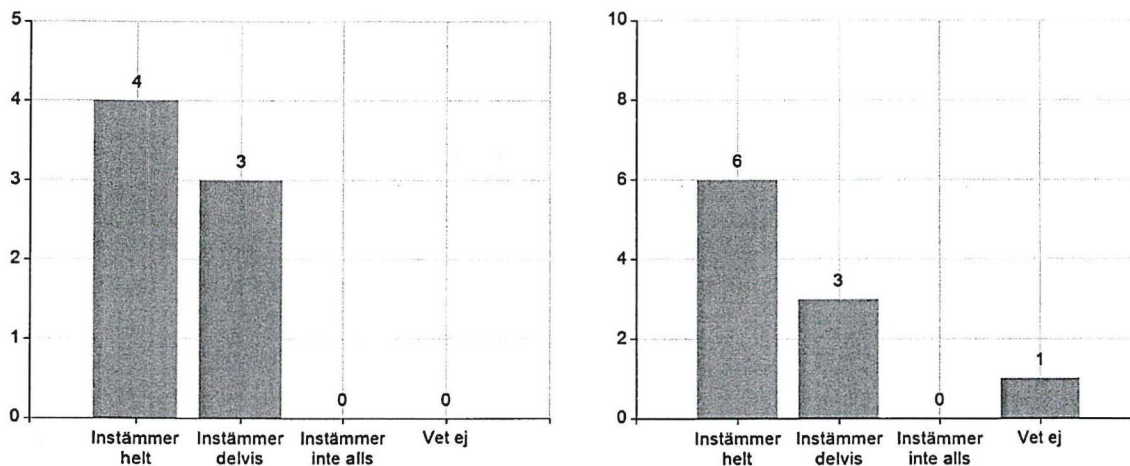
Nedanstående redovisas svar på frågorna "Det nya arbetssättet har underlättat arbetet med att engagera och involvera nätverket i en högre utsträckning" respektive "Det nya arbetssättet har underlättat arbetet med att engagera och involvera ungdomen i en högre utsträckning". Nästintill samtliga som haft pilotärenden tycker att arbetssättet har bidragit till en högre grad av delaktighet både från nätverk och ungdomen.

Vad avser arbetsmiljö upplevde fyra av sju socialsekreterare att arbetssättet inte påverkat tiden för andra ärenden, varav två tyckte att de påverkat tiden och en tyckte att det påverkat ibland.

Kring socialsekreterarnas inställning till familjebehandling under placeringstiden så är socialsekreterarna överlag väldigt positivt inställda. Nedanför redovisas svar på frågorna "Det har varit positivt att ha familjebehandling under placering" (vänster) respektive "jag ser generellt sett att det är positivt att familjebehandling före, under och efter placering" (höger).

Avstämningsmöten har varit ett återkommande möten mellan socialsekreterare och familjebehandlare under placeringsperioden. Socialsekreterare ser överlag även positivt på denna del av arbetssättet då fem av sju "instämmer helt" och två "instämmer delvis" på frågan om det ansett det vara ett positivt inlägg.

Sammantaget ställer sig socialsekreterare väldigt positiva till arbetssättet. Det som till viss del kan försvåra och som de lyfter vara utmaningar är bristande motivation och i vissa fall tid arbetssättet har tagit från andra ärenden. Utöver detta så beskriver flera (fyra av sju) att det till "viss del har skett förändringar i hemmiljön" i förhållande till att det ska ha skett flera förändringar. Detta är dock även att se som ett någorlunda gott resultat i förhållande till komplexiteten i ärendena.

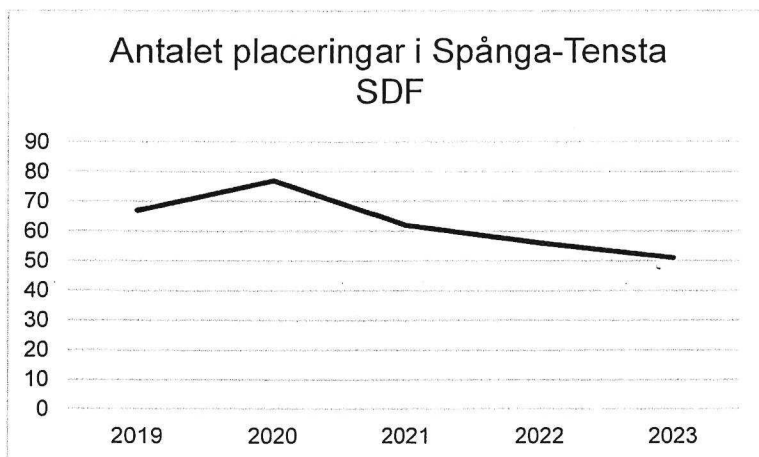
Socialsekreterarna ser dock vinster i att nätverket engageras och tar ett ansvar för ungdomen. Vidare ökar arbetssättet till en transparens då det blir tydliga mål under möten. Slutligen ser socialsekreterare att det fortsättningsvis vore bra att införliva utgångspunkter i den reguljära verksamheten, fortsätta med strukturen i arbetet och tidsplanering samt tillämpa arbetssättet vidare på andra ärenden.

Projektets påverkan på enheten

För att se över arbetssättet påverkan på enheten så har statistik inhämtats avseende placeringar på enheten under år 2019 till och med år 2023. Syftet med detta är att se över antalet placeringar men också i vilken omfattning familjebehandling har använts i anslutning till placering. Detta utifrån att vi i samband med projektansökan för år ett såg ett behov av mer föräldrastöd och systemisk arbete riktad till familjer där ungdomar var placerade. Ungdomsbehandling är i detta fall borträknat från statistiken då den behandlingsformen inte är riktad till familjer i första hand, utan enbart ungdomen.

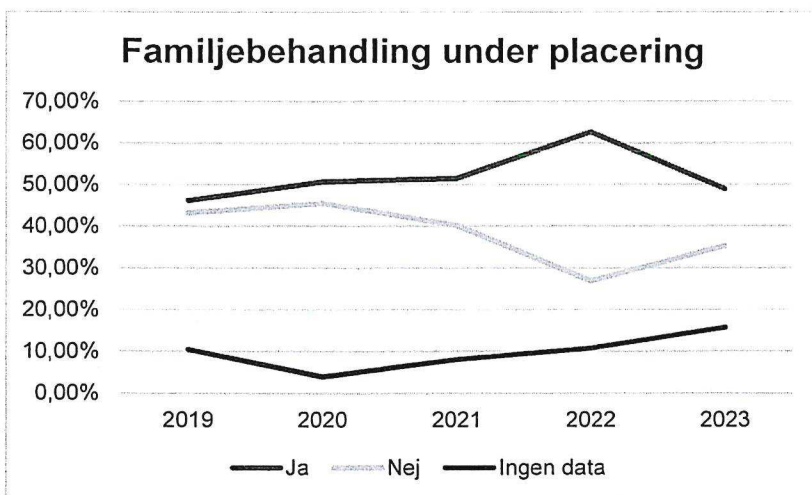
Tidsspannet på år 2019 till år 2023 är för att kunna se om det finns en koppling mellan projektets implementering och placeringar på enheten generellt, inte enbart pilotärenden. Placeringar som är redovisade är ungdomar mellan 12-20 år som är placerade på grund av omsorgssvikt och/eller egen beteendeproblematik. Ensamkommande barn samt ungdomar placerade via familjehemsvårdsenheten är inte inräknade. Pilotärenden är också inkluderade i föreliggande redovisning.

Det går det att se ett tydligt resultat avseende antalet minskningar av placerade ungdomar från år 2019 till och med år 2023 (se bilaga 2). Från år 2020 då ansökan om projektmedel skedde toppade stadsdelen med 77 placeringar. Därefter har det stadigt minskat fram till år 2023 då stadsdelen hade 51 placeringar.

Den 1 juli år 2023 skedde en sammanläggning av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning. Det antal placeringar som redovisas år 2023 är enbart de ärenden som tidigare har haft en tillhörighet i Spånga-Tensta SDF avseende perioden 1 januari 2023 till 31 december år 2023.

Antalet placeringar har därefter kopplats till insatsen familjebehandling. Tidigare erfarenheter på enheten har varit att familjebehandling har avslutats i samband med placering. Syftet med projektet är att ha ett motsatt arbetssätt där familjebehandling fortgår alternativt påbörjas i samband med att ungdomen placeras utanför hemmet.

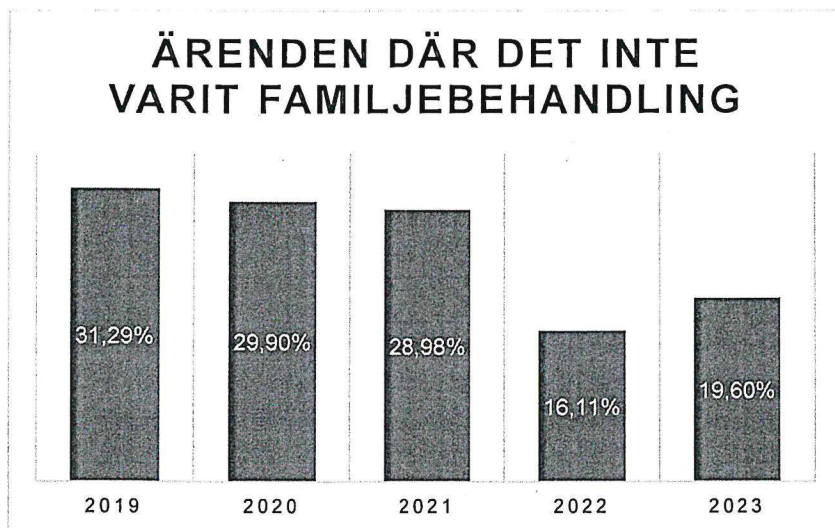
I ovanstående figur redovisas hur många ärenden som har haft familjebehandling under placering och ej. "Ingen data" avser ärenden där det inte går att utläsa och blir således ett bortfall. Mellan år 2019 till år 2023 ökade antalet ärenden där familjebehandling erhöles med sjutton procentenheter. År 2023 minskade det dock återigen. I all inhämtad statistik har det skett en försämring av resultatet avseende familjebehandling i placerade ärenden för år 2023. En förklaring till detta kan vara sammanläggningen av de två stadsdelarna och därmed ett minskat fokus på projektet. Omorganisationen ledde även till att ett antal familjebehandlare

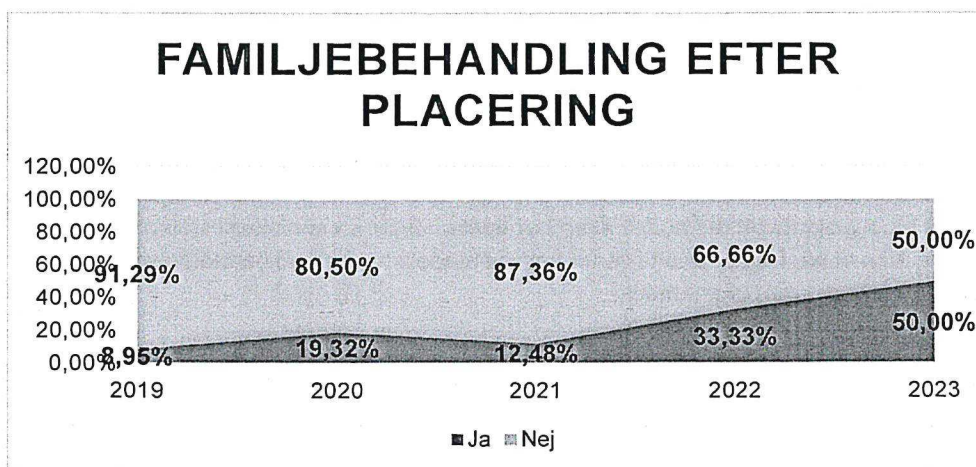

valde att avsluta sin tjänst. Detta ledde till att remissförfarandet försvårades under en period med anledning av hög arbetsbelastning för familjebehandlarna och otydlighet inför den nya organisationen.

I nedanstående figur redovisas antalet ärenden från år 2019-2023 där familjebehandling inte har beviljats före (inom sex månader från placering), under och/eller i anslutning till avslutad placering. I cirka en tredjedel av alla ärenden under år 2019 förekom ingen familjebehandling. Detta resultat halverades under år 2022. Det går därav att anta att projektet har ökat initiativet till familjestödande insatser på en generell nivå för alla placeringar på enheten.

En ytterligare skillnad som bör uppmärksammas är förekomsten av familjebehandling i anslutning till avslutad placering, det vill säga efter att ungdomen har flyttat hem. I följande figur tydliggörs ökningen av ärenden den det har förekommit familjebehandling i samband med avslutad placering. Figuren avser enbart ärenden där placering har avslutats och de inte har skett någon ytterligare placering (ej pågående placeringar). Även om antalet ärenden som mäts minskar i samband med att pågående placeringar är mer förekommande under år 2022-2023, så är det en uppmärksamhetsvärd skillnad. Värt att nämnas är att flera ungdomar som avslutar sin placering även är över arton år och vårdnadshavare som längre är part i ärendet. Av de placeringar som var aktuella år 2019 så var det 91 % som inte erhöll någon familjebehandling. År 2022 och 2023 är det en framstående skillnad då 33 % respektive 50 % hade insats familjebehandling.

Andelen ärenden som har erhållit familjebehandling i anslutning till avslutad placering.

JÄMSTÄLLDHET

Urvalet har styrt sig självt och vi har fått arbeta med de ungdomar som uppfyller kriterierna för arbetssättet. Tidigare mål har varit att inkludera lika många flickor som pojkar i pilotärenden och att i förarbetet intervjua lika många flickor som pojkar. Dock har stadsdelen haft ett högre antal placerade pojkar inom den avsedda målgruppen än flickor. Vi ser trots det att arbetssättet kan tillämpas oavsett könsidentitet, etnicitet och andra betydande intersektionella faktorer.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Genom projektets gång har vi uppmärksammat ett flertal framgångsfaktorer men även utmaningar. Vi har försökt att rätta till svårigheter och eventuella problem längs vägen men ser att det är viktigt att uppmärksamma de utmaningar som har varit. En utmaning har varit att bibehålla ärenden för att kunna fullfölja dem från början till slutet av arbetsmodellen. Detta syns bland annat genom att det initialt var svårt att hitta ärenden som lämpade sig för projektet, varav det senare bedömdes svårt att bibehålla engagemanget hos samtliga involverade parter; synnerhet vid sammanbrott. En del av det ser vi är ärendenas komplexitet och att de ungdomar som blir placerade ofta har mångproblematik och kanske redan sedan tidigare har ett mindre nätverk än de ungdomar där det går att enbart tillämpa öppenvårdsinsatser. Kopplat till detta kan vi också se att arbetsmodellen blir mer sårbar vid personalomsättning och omorganisation; även om det i teorin inte bör vara så. Men tyvärr kräver arbetsmodellen en relativt hög grad av insatthet och engagemang från samtliga parter, vilket riskeras att tappas bort vid personalomsättning och omorganisation. Särskilt eftersom det är deltagare med olika ledning som involveras i arbetsmodellen såsom barn och ungdomsenheten, familjestödsenheten och ungdomens boende.

Att utröna och involvera nätverkspersoner för placerade barn är en fortsatt svårighet, särskilt för den utvalda målgruppen. Detta då det inte är ovanligt att nätverket upplevs som "trött" och känner en hög grad av frustration inför barnets egen problematik. Det är heller inte ovanligt att öppenvårdsinsatser har tillämpats tidigare och att vårdnadshavare därför tar ett steg tillbaka i samband med placering. Här ser vi dock att familjebehandling under placering för samtliga ärenden har ökat mellan år 2019-2022, vilket vi ser som en framgångsfaktor av arbetssättet.

Vi ser även att det till viss del har skett ett paradigmskifte inför att involvera nätverket för placerade barn och ungdomar på en enhetsnivå. Trots att stadsdelen har förhållit sig positiva till nätverksarbete överlag har det tidigare funnits en idé om att all form av familjebehandling avslutas eller pausas i samband med att ungdomen placeras. Här ser vi att det har skett en förändring i att organisationen ser positivt på att arbeta familjestödjande parallellt med att ungdomen är placerad. Detta syns bland annat genom socialsekreterarnas positiva inställning till att ha familjestödjande insatser under placeringstid och att det procentuellt har ökat med familjebehandling under och efter placering. Att antalet placeringar har minskat i stadsdelen kan delvis vara ett resultat av detta.

Vidare upplever vi att projektets arbetsmodell även har varit omtyckt av socialsekreterarna på enheten. Ett utvecklingsområde som vi ser framåt är att tillämpa arbetsmodellen på samtliga målgrupper, inte enbart de ärenden där ungdomen har egen problematik.

Följande framgångsfaktorer har kunnat utrönas:

- Förstärkt nätverksarbete på enhetsnivå
- Familjebehandling till familjer med placerade ungdomar har ökat.
- Ökad transparens i ärenden och ökad kommunikation mellan professionellt och privat nätverk.

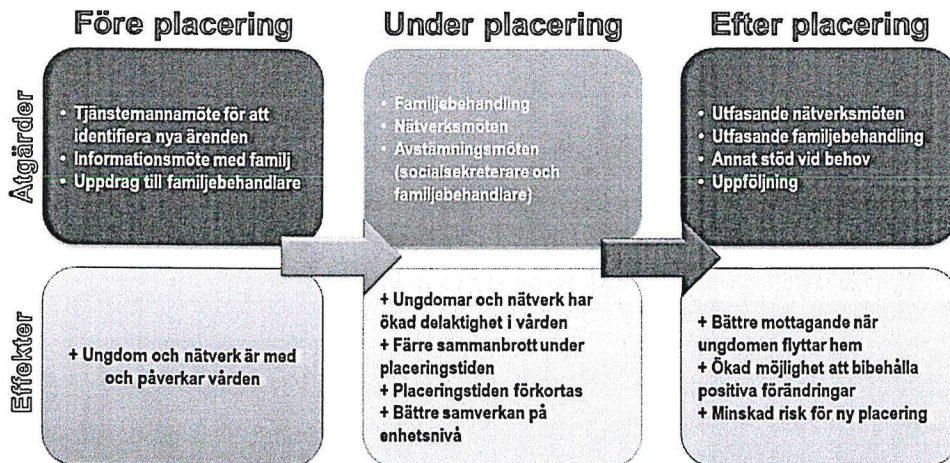
- Ungdomar har till stor del känt sig lyssnade på, samt känt att de fått vara med och påverka sin placering
- Ett utökat samarbete mellan familjebehandlare och socialsekreterare i samband med avstämningsmöten.

PLAN FÖR VIDARE ARBETE FRAMÅT

Utifrån sammanläggningen av Spånga-Tensta respektive Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har en arbetsgrupp år 2024 upprättats för att se över hur Järva stadsdelsförvaltning ska arbeta framåt avseende placerade ungdomar i relation till nätverk. Detta i syfte att se vilka delar av föreliggande modell och hemtagningsmodellen som ska användas framåt. Oavsett kommer stadsdelen att ha ett fortsatt fokus på att arbeta vidare med nätverk för placerade barn och ungdomar. Detta i form av nätverksmöten, nätverksinventering och parallell behandlingsinsats.

STRATEGISK VÄRDE FÖR STADEN SOM HELHET

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har tagit fram en arbetsmodell och material som kan inspirera och användas av andra stadsdelar som vill arbeta mer fokuserat med att involvera ungdomens föräldrar och nätverk. Nedan följer en illustration av vilka effekter vi hoppas se under varje instans av arbetsmodellen på kort och lång sikt. Vissa av dessa goda konsekvenser har vi redan kunnat iakttä, såsom ett ökat engagemang och en utökad delaktighet för ungdomar och nätverk under vårdtiden. På enhetlig nivå ser vi också en främjande samverkan mellan öppenvården och ungdomsenheten. Följaktligen ser vi att metoden har ett värde för barn- och ungdomsenheter i staden i övrigt.

REFERENSER, KÄLLOR

D. Vesterhav, & L. Korsell, (2016), *Kriminella grupperingar och nätverk, Polisens bild av maktstrukturer och marknader*. (Rapport 2016:12). Brottsförebyggande rådet. [Kriminella nätverk och grupperingar - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Stockholm stad. (13 januari 2023). *Sammanläggning till en ny stadsdelsförvaltning Järva*. [Sammanläggning - Stockholms stads intranät](#)

Stockholm stad (11 januari 2024). *Trygghetsarbetet i Järva*. <https://start.stockholm/om-stockholms-stad/samarbetar-staden/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-arbete/jarva/>

BILAGOR

- Bilaga 1 – Statistik pilotärenden
- Bilaga 2 – Statistik placeringar 2019-2023
- Bilaga 3 – Enkät ungdomar
- Bilaga 4 – Enkät socialsekreterare
- Bilaga 5 – Enkät chefer